

MERZA JÓZSEF

APOKALIPSZIS

Zsuzsika vidáman, gondtalanul, szokásához híven, bejelentés nélkül libbent be könyvtári szobámba. Zsuzsika korábban az Akadémia egy munkacsoportjában dolgozott és intézetünk könyvtárában is gyűjtött anyagot. Ő is a létszámleépítés áldozata lett, de, ismeretségünk folytán, havonta továbbra is eljön hozzám.

Zsuzsika Jehova Tanúja és feladatának tudja, hogy ellásson minket a tanúk irodalmával. Az Őrtorony és az Ébredjetek című füzeteket hozza és felhívja figyelmünket a bennük lévő fontosabb cikkekre. Táskájában mindig ott van sok füllel ellátott Bibliája, amelybe gyakran belelapoz. Megbeszélésre szánt szöveget terjeszt elő, hiszen feladatához tartozik a tanítás hirdetése is.

Én időnkint elfogadom kezdeményező szerepét, gyakorta azonban megelőzőm egy engem érdeklő kérdés előterjesztésével, ami révén magamhoz ragadhatom a beszélgetés irányítását és időhiány esetén a lezárását is. Az őszinteség jegyében el szoktam mondani, hogy ezzel vagy azzal nem értek egyet és az alapul szolgáló bibliai szöveget egészen más szemmel nézem, mint ő, de hát sok gyakorlati kérdésben azért egyetértünk.

Zsuzsika bízik bennem, mert a gyülekezetük egyik kiemelkedő vezetőjét barátomnak tudhatja. János a sárospataki református kollégium diákja volt, majd lelkész lett. Életében akkor állt be fordulat, amikor a második világháború idején tanúja lett a katonai szolgálatot megtagadó hívők kivégzésének. Ekkor letette lelkészi palástját és belépett a gyülekezetbe. Azóta közösségvezető lett és vállalja a helyzetéből adódó egyszerű életet.

Húsz évvel ezelőtt megpróbáltam együttműködni vele a szolgálatmegtagadók érdekében, de nem vállalt semmiféle nyilvános akciót, mondván, hogy nincs mit tárgyalni a Sátán képviselőivel. Ha esetleg nem így fejezte volna ki az álláspontját, akkor is világossá tette, hogy a kiválasztottak világától teljesen idegen a hatalmasok világa.

Zsuzsika nem egyszer felhívta a figyelmemet a jövőre, s benne a kiválasztottak sorsára. Irodalmi anyagaiban lenyűgöző képekben tárul fel az izaiási látomás világa. Túl vagyunk az ítéleten, s az üdvözültek mind fiatal, egészséges, jól öltözött emberek, bájos gyermekekkel. Egy apa éppen hatalmas gyümölcsösökkel érkezik, a család boldog szeretettel fogadja.

A ház körül a legkülönbözőbb állatok serege látható, fényes szőrű kutyák és oroszlánok simulnak a játszadozó gyerekekhez. A virágos rétet erdők szegélyezik, patakok, folyók szelik át, s a távolban hóval fedett hegycsúcsok integetnek felénk.

Az igazaké lesz az elvesztett Paradicsom minden gazdagsága és szépsége. Ezt mondja a Korán is, valamivel markánsabb vonásokkal, hiszen a folyópartokat övező árnyas ligetekben érintetlen szüzek lesznek a hitvallók jutalmai. Ez kicsit meggyorsítja az egészséges férfiember vérkeringését.

Mindenesetre azonban előzőleg át kell élni bizonyos dolgokat ebben a világban. Zsuzsika sem mentes az ítélet időpontjának kijelölésétől. Ha nem szenvedünk gyors vértanúhalált, ha nem követünk el öngyilkos merényletet, akkor még elég sok fáradságon kell átmennünk, amíg – reményünk szerint – eljutunk az örök boldogságba, ahol „minden bús teher / levette boldogan / Sionnak énekét / daloljuk gondtalan”.

Az idő azonban múlik, új dátumokat kell kijelölnünk, s a világ gonoszsága sem ad egyértelmű jelet az ítélet eljövételére.

Zsuzsika jóságosan néz rám, amikor felhívom a figyelmét a múlt hatalmas gonoszságaira és azt mondom, hogy minden gonoszásnál van még nagyobb gonoszság, s lehet, hogy mi magunk leszünk önitéletünk végrehajtói.

Nehéz a tanítvány élete. Magunkra maradtunk és lelkesedésünk perceit követik az egyedüllét órái. Amíg elődeink a Tanítóval jártak, elég bizonytalan volt a mindennapi életük. Kaptak ugyan meghívást ebédekre, halászként maguk is tudtak gondoskodni ennivalóról, de voltak idők, amikor a száraz kalászkok morzsolgatására kellett ráfanyalodniuk. Mindez azonban semmit sem számít, ha az utolsó hónapok életveszélyével hasonlítjuk össze. Ők túléltek, de a Mestert kivégezték. Különös módon, néhány nap múlva, élve megjelent, többen látták, beszéltek, együtt étkeztek vele. Aztán elment, többé nem látták, s csak abban hihettek, hogy nemsokára visszatér. Pál ezt annyira hitte, hogy a korintusiaknak is megírta: rövid az idő, elmúlik a jelen világ, nem kell belebonyolódni a dolgokba. Ekkor már az ötvenes években járunk, a négy pártra szakadt hívők tapasztalhatták, hogy a kereszténység sem egyszerű ügy. Eltelik még negyven kemény év, külső és belső viszályok, fenyegetések, elméleti gondok között s a száműzetésben élő János hozzáfog, hogy átgondolja, tisztázni próbálja a jelen és főleg a jövő alakulását. Mi várható, mi történhet még addig, amíg az Úr visszatér és megteremti ígért Országát, amelyben a bűnösök megbűnhődnek, az igazak pedig megkapják jutalmukat.

Az Apokalipszis felfedi azt a látomást, azt a hatalmas színjátékot, amely a legkedvesebb tanítvány lelkében megszületett mindabból, amit megértett a három év

során. Az eredmény nem egyértelmű, de hát korábban is voltak disszonáns hangok az apostolok között. Rangviták, miniszteri posztok, a régi rend helyreállítása adott témát a beszélgetésekre. A negyven napos zárótanfolyam eredménye is elég lehangoló. Pünkösöd hatalmas lendületet adott az újrakezdésre, de hát az érzelmi lángolás nem oldja meg a fiatal gyülekezet megannyi elméleti és gyakorlati problémáját. A Cselekedetek olvasása érthetővé teszi János érzelmeit. Jöjj el, Uram, Jézus – sóhajt a szent író, amikor megalapozza egy dicsőséges megjelenés, egy egész világra kiterjedő, kozmikus ítélet forgatókönyvét.

Győz az igazság, egymásra talál a diadalmas Jézus és a hűséges, tanúságtevő tanítvány. Vége a magánynak, vége a szorongásnak. Mindörökre eljött Isten Országá. Ha elgondolkodunk azon, hogy három éves intenzív tanfolyam után miért is ment Péter karddal vacsorázni, akkor azt is megkérdezhetjük, hogy milyen lelkiállattal rőtta János a nagy igazságtételről szóló sorokat. Lélektanilag teljesen érthető a sokat szenvedett ember vágya önmaga igazolására és a bűnösök megbüntetésére.

Zúduljon a poklok minden kínja ellenségeink nyakába, csapjon beléjük a tüzes istennyila – bőséges témát nyújtva a horror képzőművészeti megfogalmazására. Jól érezte magát János, amikor tapostatta Isten haragjának sajtóját, s a vér a lovak zablájáig ért ezerhatszáz stádiumnyira?

Miféle lelkiállat van bennetek? – kérdezte annak idején a Rabbi igazságtévést akaró tanítványaitól. Még mindig ugyanaz a lelkiállat van benned? – kérdezhetné Jánostól az, aki halála előtt hóhéraiért imádkozott, mert azok nem tudták, mit cselekszenek. Vagy az idők végezetére megváltozik a szelíd, az alacsonyszívű Jézus, hogy végül energikus,

férfias büntetőbíró legyen belőle? Összefér a Hegyi Beszéd és az Apokalipszis? Összefér bennem is? Eddig összehúztam magamat az Utat járva, de elég volt, jöjjön már végre az igazság, a rend, a méltóság, a jutalom, a megdicsőülés, az uralkodás. Evilág rendje megváltozván végülis odacsaphatok, erős, szent csapással, a gonoszokra? Szelídség vagy igazság uralkodik Isten Országában? Ez itt a kérdés.

Az a kérdés, hogy a végítélet János által festett képének mi köze van az evangéliumokhoz. Lélektani elfojtással járom az utat, miközben nagyságról álmodozom? Túrtem sokáig, de éjszakáimon álmodok nyakszelést rogyásig, hogy Shakespeare szavaival fejezzem ki magam? A világ erőszakspirálja egy soha nem látott végkifejletbe torkollik? Istené az utolsó csapás, ő is beleáll a harcba, csak erejében különbözik a földi verekedőktől?

A tudósok előbb vagy utóbb választ adnak az ilyen mardosó kérdésekre. Nekem azonban ma kell megvallanom mai hitemet. Hogyan élek, mire készülök,

mit várok? Jobb sorsra fordultán ki tudom-e cserélni szelídségem öltözetét hadi uniformisra? Szükségem van-e kárpótlásra azért, amit odaadtam, mert igazában nem akartam odaadni, igazában azt hittem, hogy anélkül is lehetek igaz keresztény? És most sajnálom, amitől megfosztottak és követelem a jogaimat?

Sikertelen volt az életem, mert az adás szegénnyé, a szelídség balekká, a szolgálat kihasználttá tett? Rajta, róni kezdem a végítélet forgatókönyvének sorait, hogy elviselhetővé tegyem az életemet addig, amíg eljön a nagy nap, de azért körbenézek, hátha történik még előtte valami. Nem tudok csendesen, nappal munkás és este ölbetett kezekkel várakozni életem befejezésére, amelynek módjáról fogalmam sincs, mert a jövő ismeretlen, elrejtett, ha úgy tetszik: misztérium?

Miféle magánapokalipszist forgatok a fejemben? Hol van Isten, hol vannak a barátaim és ellenségeim ebben a személyes drámában? János megírta, amit megírt, de én nem akarok olyan utolsó felvonást, amelyben elhagyom az utat, amelyet követtem és kicserélem a hitet, amely végigvezetett az úton.

Nem vagyok puha agyagfigura, amit át lehet gyúrni más formára, engem már csak eltörni lehet.

Sugalmazott írás-e az Apokalipszis, ezt súgta a Lélek János fülébe, vagy egy csalódott öregember álma, aki meg sem értette Isten Fiának igazi természetét? Vagy kettős természetű az Isten, s akkor zavarban vagyok? Lehetünk gondtalanul boldogok hullahegyek, a teremtés selejtje láttán? Nemde azok is Isten teremtményei.

Semmi mentség nincs megtévelyedett lelkiállatnak? Mi, gyarló emberek, már eljutottunk oda, hogy eltöröljük a halál- és az életfogytig tartó büntetéseket. De hát lesz pokol? Ki nem alvó tüzek és fogak örök csikorgatása? Ettől én, vágyaim ellenére kopottruhás balek, kihúzom magam és a kiválasztottak öntudatával méregetem az utcán az embereket? Ettől lesz könnyű a lelkem, ez előlegezi vígasztalásomat?

Nem tudom, mi és hogyan fog történni, felébredek-e abból a nagy álomból, amely lezárja földi életpályámat. Lelkem nyugalomát azonban nem a közeli vagy távoli ítéletben találom meg, hanem esténként, ha békében térek nyugalomra. Nem siránkozom a világ állapotán, a katasztrófális helyzeten, mások hibáin, bűnein. Ez nem jó. Ez rontaná a személyiség szerkezetemet. Elvonná a figyelmemet a célról, a helyes eszközökről, mindennapi feladataimról. Nem akarok a világ végével foglalkozni. Az én világomnak hamarabb vége lesz, addig rendbe kell hoznom az életrajzomat.

Ez munkára serkent, vizsgálódásra indít, még elérhető célokat tűz ki. Még munkatársat láthatnak bennem az emberek, még segítőt a barátaim, a családom. Még nem töltöm ki alacsony érdemjegyekkel a világ, a társadalom bizonyítványát.

Megöregedtem és már más szemmel nézek a mögöttem álló életre, mint egy gyermek, egy nyüzsgő felnőtt, vagy egy vallási tanító. A tiszta éjszakákon felmérhetetlen távolságban világítanak a csillagok, mögöttük vagy felettük egy másik világ húzódik, a Tejút halvány, fehér szalagja.

Ki veszi a bátorságot ahhoz, hogy megmagyarázza, mi vesz minket körül, ki tud számot adni az elképzelhetetlen energiáról, amely mozgásban tartja azt? Mindent átfogó tudásom nincs, de van egy tudás, ami elrendezi az életemet és megtartja reményemet a holnapban.

Zsuzsika elment, és én itt ülök a szobámban, mindennapi ügyeimen gondolkodva. Az egyik polcon, egész aktív életem ellenfele, Lenin mellszobra áll. Egykori személyzetisünk szobájából került hozzám. Ili, a Goldberger-gyári munkáslányból lett személyzetis már halott, a férje, kollégám, a verneti és recski koncentrációs tábornak egyként lakója, úgyszintén. „Lehet a szobor a szobámban?” – kérdezte Ili a rendszerváltás után. „Minek néz engem?” – kérdeztem vissza én.

2007. szeptember

KOVÁCS LÁSZLÓ TÁDÉ BÚCSÚZTATÓJA

Kedves Testvérek!

Egy személyes történettel kezdem Tádé testvérem búcsúztatóját.

Tádé, *Tarnai Imre* halála után azzal állt elélem, hogy „sokáig *Bulányi Gyurka* bácsi volt a lelki-atyám, de meghalt. Akkor kértem meg Imrét, hogy ő legyen a gyóntatóm, de ő is meghalt. Gondolkodtam, aztán most téged kérnék meg, hogy te legyél...” Mire én: „Tádé, azt akarod, hogy én is meghaljak?”...

Erre most ő halt meg! Jól van ez így?!

Míndzt magyarázatként említem, hogy megmagyarázzam miért állított Bea ide elétek. Pedig ahogy végignézek rajtatok, Ti biztosan jobban tudnátok búcsúztatni Őt. Gromon Bandi azt írta Tádé halálhírére: *”Hát ez szíven ütött!”* Mi itt mind szíven ütöttek vagyunk. Kik is?

1. Gyászjelentés

Tádé előre megírta a maga gyászjelentését, csak a dátumokat hagyta a Családra. Nemrég megmutatta nekem kajánul: *„Mit szólsz? Jó lesz?”*

Mit mondhattam, a gyászolók közt ott van mindenki, aki számít. És az, aki számít az a családon, csoporton, Bokron kívül egy könyvkiadó, egy művészársaság, aztán az alkoholbetegek, mozgássérültek, lelki segélyszolgálat, karitás csoport, végül egy szelíd rend és egy kemény egyház, mely őt laicizálta.

Nekem egy názáreti hóbortos ember jut eszembe, aki annak idején országos jelentőségű lett azoknak, akik szerették, akik segítségre szorultak, és szálla azok szemében, akik nem igazán szerették. Ezt a hóbortos embert **Jézusnak** hívták!

2. Ki volt Tádé?

Sokan nem tudják, de mi tudjuk ki volt Tádé. Szerelmes férj, gyermekeiért rajongó apa, hegedűművész, író, tudós, felfedező, színész, ezen kívül csodatévő, és gyógyító. Nagy nevető és neveltető. aki életét úgy ítélte meg, hogy *„vidáman kanyargó élet”*. Ezért az életért halála után mi is hálát adhatunk.

De nehogy a levegőbe beszéljek, hadd tegyek egy-egy utalást.

Istenszerelme Jézushoz hasonló. Hallhattátok, amikor az ő mennyei Apátskájáról beszélt. De ezen túl, amit egész életével bizonyított.

Szerelmes férj, aki utolsó éveiben azon kesergett, hogy ő milyen nagy terhet jelent Beának, akinek orvosi